

Міністерство освіти і науки України

**Модельна навчальна програма курсу
«Літературний текст і його інтерпретації. Профільна середня освіта.
Основний / поглиблений рівень»
для закладів загальної середньої освіти**

(Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН від 28.08.2025 № 1192))

Автор: Хворостяний Ігор Григорович

*Програма створена в рамках проєкту «Зміст»
Міжнародного благодійного фонду savED
за підтримки фінської Міжнародної неурядової організації Finn Church Aid*

Вступна частина

Модельна навчальна програма курсу «Літературний текст і його інтерпретації. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень» (далі – Програма) визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання (мовно-літературна освітня галузь) учнівства 10–12 років навчання, пропонований зміст курсу та види навчальної діяльності.

Курс «Літературний текст і його інтерпретації» (далі – Курс) реалізують за умови його вибору учнівством та закладом освіти як у межах передбаченої кількості навчальних годин для вивчення обов'язкових освітніх компонентів за обраним профілем навчання, так і за рахунок навчальних годин для вибіркового освітніх компонентів, що фінансуються з державного бюджету.

Програма створена в рамках проєкту «Зміст» Міжнародного благодійного фонду savED за підтримки фінської Міжнародної неурядової організації «Finn Church Aid».

Програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання в межах мовно-літературної освітньої галузі, доповнюючи обов'язкові результати навчання модельних навчальних програм обов'язкових освітніх компонентів («Інтегрований мовно-літературний курс. 10–12 класи. Основний рівень» / «Інтегрований курс літератур. 10–12 класи. Основний рівень» / «Інтегрований курс літератур. 10–12 класи. Поглиблений рівень» / «Українська література. 10–12 класи. Поглиблений рівень» / «Зарубіжна література. 10–12 класи. Поглиблений рівень»).

Програму розроблено на основі Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851):

- вона ґрунтується на визначених стандартом ціннісних орієнтирах (пункт 4 Державного стандарту);
- охоплює формування наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (пункт 10 Державного стандарту);
- передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі (додаток № 2 до Державного стандарту);
- орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної галузі (додаток № 1 до Державного стандарту);
- ураховує наступність між циклами навчання на рівнях базової та профільної середньої освіти.

Основою для формулювання очікуваних результатів навчання в цій програмі є орієнтири для оцінювання результатів навчання учнів основного рівня, визначені в Державному стандарті профільної середньої освіти. Водночас ця модельна програма може бути підставою для створення навчальних програм як основного, так і поглибленого рівнів, із відповідною корекцією змісту, обсягів навчального часу, способів формування компетентностей і рівнів складності навчального матеріалу.

Модельна навчальна програма спрямована на реалізацію мети профільної середньої освіти – розвиток особистості здобувачів освіти шляхом утвердження у них української національної та громадянської ідентичності та формування компетентностей, необхідних для їх життєвої стійкості, самостійності,

відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими особами, соціалізації, активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності, оборонної свідомості, громадянської стійкості, патріотизму, поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави; підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, освіти протягом життя, трудової діяльності та самореалізації; дотримання принципів гендерної рівності; виховання у здобувачів освіти самоповаги і поваги до інших, відповідального ставлення до довкілля, що базується на науковому світогляді та принципах сталого розвитку.

Мета курсу «Літературний текст і його інтерпретації» узгоджена з метою мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту та спрямована на розвиток читацької компетентності, уміння інтерпретувати художні тексти української та зарубіжних літератур, формування гуманістичного світогляду, національної ідентичності та емоційно-ціннісного досвіду учнівства, а також на розкриття потенціалу літератури як засобу духовного збагачення, міжкультурного діалогу, критичного мислення та творчої самореалізації.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України й чинника національної самоідентифікації та консолідації; як форми культури, якою живе людина, як способу мислення та способу діяння;
- задоволення пізнавальних інтересів, потреб учнівства, розвиток навичок співпраці для досягнення особистісних і спільних цілей;
- забезпечення творчої самореалізації, академічної свободи учнівства та становлення його особистостей як компетентних мовців і читачів;
- зацікавлення художнім твором як явищем мистецтва слова, формою пізнання світу й себе в ньому;
- формування сталого інтересу до вивчення літературних явищ, читацької культури учнівства;
- розвиток естетичного смаку, креативного мислення;
- збагачення читацького досвіду, розширення кола читання;
- оволодіння різноманітними читацькими стратегіями; розвиток умінь діалогічної взаємодії з текстом, навичок інтерпретації художнього твору;
- розвиток художнього мислення й образного мовлення, емоційного інтелекту, мовленнєвої культури, творчих здібностей;
- розвиток умінь працювати з різними видами інформації, зокрема й цифровими, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати);
- розвиток критичного мислення;
- виховання здатності ефективно використовувати здобуті знання й набуті вміння для розв'язання життєвих завдань;
- формування здатності створювати варіативні тексти для різних цілей і аудиторій із використанням відповідних засобів і методів.

Пріоритетами курсу «Літературний текст і його інтерпретації» є формування глибокого розуміння художнього тексту через інтерпретацію, аналіз та особистісне осмислення; розвиток критичного й аналітичного мислення; діалогічний і діяльнісний підхід до вивчення літератури, що враховує індивідуальний читацький досвід учнівства; осмислення літератури як засобу пізнання себе, суспільства та культури, а також формування ціннісних орієнтирів.

Зasadничою для курсу є теза про те, що як будь-який текст, так і його контекст, передбачають множинність інтерпретацій; неможливо остаточно й повністю ні описати, ані з'ясувати те чи інше художнє явище, проте важливим є переконання, що цього потрібно наполегливо прагнути, навчаючись передусім читати з позицій літератури. Це означає здійснювати рух від тексту до інтерпретації, а не навпаки, переживати шок оцінок, напругу уяви, кризи розуміння й катарсис *по*-розуміння та співчуття від кожної справжньої зустрічі з минулим, забезпечуючи це минуле, із одного боку, певною дистанцією, щоб зробити відчутною його іншість, а з другого, – стимулювати діалог із цим минулим, тим ожививши й актуалізувавши його, спонукати одну епоху поставитися критично до іншої, аби не бути, щонайменше, заручниками методологічних кліше. У такому ракурсі осяжними стають і ті сенси, що роблять кожний конкретний твір важливим, і ті естетичні аспекти, які роблять його прекрасним. Цьому, безперечно, має передувати індивідуальний досвід уважного прочитання художніх творів, належна орієнтація в теоретичних питаннях, володіння основами аналізу художнього тексту.

Оскільки курс «Літературний текст і його інтерпретації» реалізують за умови його вибору учнівством та закладом освіти, його вивчення може бути реалізовано на будь-якому з трьох років навчання профільної середньої освіти (10, 11 або 12 клас). Такий підхід відкриває можливість для формування динамічних навчальних груп, до яких входить учнівство з різним досвідом шкільного навчання, зацікавлене в опануванні цього курсу. У зв'язку з цим зміст програми не структуровано за роками навчання, а організовано тематично – за видами літературних текстів, що дозволяє забезпечити логіку навчання незалежно від класу, в якому здійснюється опанування курсу, та врахувати індивідуальні траєкторії учнів. Кожен із розділів містить очікувані результати навчання, зміст і орієнтовні види навчальної діяльності. Така структура дозволяє цілісно й послідовно формувати в учнів компетентності глибокого читання, критичного аналізу та інтерпретації літератури в її жанровому та культурному розмаїтті. Тематика текстів і завдань дібрана з урахуванням вікових особливостей учнів, їхніх пізнавальних інтересів та актуальних соціокультурних викликів.

Очікувані результати навчання курсу відповідають орієнтирам для оцінювання з мовно-літературної галузі, визначеними в Державному стандарті профільної середньої освіти. У програмі представлено результати з усіх чотирьох груп обов'язкових результатів навчання, а саме: «Сприймання усного і писемного мовлення», «Читання з розумінням», «Створення власних висловлень», «Взаємодія в мовному середовищі». Вивчення кожного типу тексту

спрямоване як на розвиток читацької й мовної компетентностей, так і на формування ціннісних орієнтирів та інтерпретаційних стратегій.

У межах розділів виокремлено базові знання з аналізу художніх творів, що стосуються теми, ідеї, проблематики, мовно-стильових і жанрових особливостей, історико-культурного контексту та засобів художньої виразності. Базові знання в розділах мають різний ступінь деталізації, що забезпечує принцип академічної свободи вчителя/-льки на етапі створення навчальної програми. Вивчення текстів передбачає також роботу з літературною теорією, зокрема поняттями мотиву, образу, ліричного героя, композиції, символіки тощо. Програма враховує принципи академічної свободи педагога: учитель/-ка має змогу замінити пропоновані тексти, добираючи ті, які найкраще відповідають інтересам і читацькому рівню учнівства, а також адаптувати глибину аналізу до потреб конкретного класу.

Перевагу серед видів навчальної діяльності надано тим, що сприяють самостійному мисленню учня/-ениці, виявленню читацького досвіду, веденню діалогу про цінності, інтерпретації та значення прочитаного. Це, зокрема, обговорення, написання есе, створення візуальних і цифрових продуктів (постерів, буктрейлерів, презентацій, інтерв'ю від імені персонажів тощо), дискусії за морально-етичними темами, моделювання альтернативних сюжетів, порівняння текстів і поглядів, рефлексивне письмо. Перелік видів діяльності структуровано з урахуванням таксономії педагогічних цілей в пізнавальній сфері (Б. Блум, 2001), проте він є орієнтовним і може бути доповнений відповідно до освітньої ситуації.

Організація освітнього процесу під час вивчення курсу зумовлена метою формування читача / читачки як інтерпретатора/-ки – особистості, здатної до гнучкого, аналітичного, критичного та емоційно чутливого читання. Особливу увагу приділено інтеграції читацького досвіду з мовною практикою, тобто формуванню здатності артикулювати думки, вести дискусії, створювати тексти, що є відповіддю на прочитане. У процесі навчання перевага надано автентичним ситуаціям читання, що потребують сенсотворення, порівняння різних інтерпретацій, усвідомлення множинності смислів.

Курс передбачає залучення учнів до аналізу художніх, інформаційних і медіатекстів, що дає змогу глибше осмислити сучасний світ і себе в ньому. Значущими є і тексти української літератури, і твори світової класики, що відповідають ціннісним орієнтирам українського суспільства. Окрему увагу під час опанування курсу варто приділити стратегіям читацької рефлексії, розвитку читацького смаку й естетичної чутливості, умінню критично ставитися до інформації, застосовувати принципи академічної доброчесності.

Курс «Літературний текст і його інтерпретації» створено як простір для вдумливого, творчого й етично вмотивованого читання, що сприяє становленню компетентного, вільного та відповідального громадянина.

Основна частина

<i>Очікувані результати навчання</i>	<i>Пропонований зміст</i>	<i>Орієнтовні види навчальної діяльності</i>
Текст і його інтерпретації		
- Виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; - визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; - пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний	Текст. Інтерпретація тексту. Література як мистецтво слова. Інтерпретації літературного тексту.	- Робота з теоретичним текстом; - визначення роду літератури; - заповнення таблиці; - робота із зображенням; - робота з візуальною схемою; - формулювання запитань; - групова робота; - обговорення / дискусія; - аналіз невеликого тексту; - написання сюжетної історії; - вибір тексту та його інтерпретація; - рефлексія <i>тощо.</i>

емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 MOV 2.3.1-1]; • окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 MOV 2.4.1-2]; • створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 MOV 3.1.1-1]; • представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 MOV 3.1.1-2].		
Аналіз прозового тексту. Інструменти інтерпретації		
• Виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 MOV 1.3.1-1]; • інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для	Аналіз прозового тексту. Місце і час, події та персонажі. Характеристика персонажа. Тема, ідея, проблематика художнього тексту. «Читання зблизька». Аналіз наративної стратегії (тип оповідача, точка зору, феномен ненадійного оповідача). Інтертекстуальні зв'язки з іншими творами (цитати, алюзії, ремінісценції тощо).	- Читання текстів; - формулювання теми й ідеї тексту; - визначення проблематики художнього тексту; - аналіз персонажа через його дії, слова, оцінки інших; - обговорення твору з позицій цінностей, моральних виборів;

виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]; • виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; • демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]; • вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1]; • коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; • розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема	Соціальний, історичний, культурний контексти та їх вплив на інтерпретації твору. Аналіз етичних дилем і морального вибору персонажів з погляду різних читацьких інтерпретацій. <i>Орієнтовні тексти для читання / уривки з них:</i> М. Коцюбинський. «Відьма». В. Шевчук. «Диявол, який є (Сота відьма)».	- мислення з різних перспектив: згода / незгода з інтерпретаціями; - порівняння з іншими літературними персонажами; - пошук підтверджень або заперечень певної думки в тексті; - порівняння тексту з іншими текстами (за жанром, ідеєю, контекстом тощо); - створення інтерв'ю з літературним персонажем; - публікація тексту інтерв'ю з візуальним оформленням; - створення постера / плаката за опорним планом; - створення буктрейлера (сценарій, відеомонтаж); - зміна обставин / місця подій у творі; - порівняльний аналіз творів (плакат / таблиця тощо); - підсумковий проєкт <i>тощо.</i>
--	--	---

медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; ● інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; ● пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; ● визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 2.4.1-1]; ● окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох		
--	--	--

текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; ● обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]; ● застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 МОВ 2.6.1-1]; ● створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]; ● створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1];		
--	--	--

• представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2]; • створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; • усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]; • спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1].		
Аналіз поетичного тексту		
• використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]; • окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або	Поезія. Мотив вірша. Значення та контекст. Прочитання вірша в різних інтерпретаційних горизонтах – особистісному, культурному, філософському, політичному. Образність вірша. Багатозначність художнього образу як джерела множинних смислів. Ліричний герой. Співвіднесення ліричного «Я» з автором / авторкою і читачем / читачкою. Художня мова й особливості віршування. Засоби увиразнення мовлення в поезії	- Визначення жанру твору; - аналіз художньої мови поезії; - аналіз художніх засобів у поезіях; - характеристика ліричного героя вірша; - порівняльний аналіз ліричних героїв; - інтерпретація символів; - дискусія за ціннісними орієнтирами;

художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 МОВ 1.5.2-1]; • виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; • раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]; • передбачає емоційну реакцію слухача/групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.7.1-1]; • демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]; • вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей	(тропи і фігури), тлумачення їхнього емоційного, стилістичного та смислового впливу. Порівняння альтернативних тлумачень вірша (у літературознавстві, перекладах, мистецьких інтерпретаціях тощо). Перформативний та візуальний виміри поезії: аналіз поезії в нових медіа (відеопоезія, графічна поезія, публічне читання вірша як акт інтерпретації). <i>Орієнтовні тексти для читання:</i> І. Франко. «Як почувеш вночі край свого вікна...». Г. Чубай. «Коли до губ твоїх лишається пів подиху...». Н. Білоцерківець. «Забуваються лінії запахи барви і звуки...». Ю. Іздрик. «LOVE BECAUSED». Ю. Покальчук. «Не наступайте на любов». О. Герасим'юк. «Хай любові, як болю, не буде кінця...». О. Забужко. «...А все-таки я Вас любила...». С. Жадан. «Пливи, рибо, пливи...». О. Романенко. «Мій кіт за тобою скучив...». В. Стус. «Тато молиться Богу...». С. Армітедж. «Мамо, будь-яка відстань...». Л. Костенко. «Старесенька, іде по тій дорозі...».	- написання есе; - інтерпретація фрагмента поезії в іншому жанрі (щоденник, лист тощо); - творча презентація; - підсумковий проєкт <i>тощо.</i>
--	---	---

контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1]; • коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; • пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; • визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; • інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та		
---	--	--

аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; ● пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; ● окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; ● обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]; ● самостійно, зокрема на основі власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для		
--	--	--

задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 МОВ 2.5.1-1]; ● обґрунтовує критерії добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для читання [12 МОВ 2.5.1-2]; ● створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; ● представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2]; ● усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]; ● спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1].		
Аналіз драматичного тексту		
● Слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 МОВ 1.1.1-1]; ● застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування	Драматургія. Драма як відкритий жанр: співіснування тексту та сценічної дії як джерела множинності інтерпретацій. Давньогрецький театр. Міф про Едіпа. Софокл. «Антігона». Канонічний текст із відкритою структурою для множинних	- Групове обговорення щодо способів реагування на конфлікти; - заповнення таблиці позицій персонажів щодо ключових проблем тексту;

за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 МОВ 1.1.2-1]; - розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця, на основі цього приймає рішення щодо подальшої комунікації [12 МОВ 1.1.3-1]; - використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самотійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]; - виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 МОВ 1.3.1-1]; - інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для	тлумачень: зіткнення особистого й державного, людського й божественного, чоловічого й жіночого тощо. Персонажі. Тема, ідея, проблематика твору. Інтерпретації політичного підтексту в сучасному контексті (війна, вибір, гідність, закон). «Читання зблизька». Аналіз конфлікту, ритму діалогу як засобів розкриття смислів. Вивчення режисерських інтерпретацій і акторської гри як чинників варіативності розуміння тексту. <i>Орієнтовні тексти для читання:</i> Софокл. «Антигона».	- порівняння поглядів персонажів; - створення письмового повідомлення від імені персонажа; - робота з текстом трагедії: пошук відповідей на запитання, маркування цитат тощо; - виконання тестових завдань; - розміщення елементів трагедії у правильній послідовності; - підсумковий проєкт <i>тощо.</i>
---	--	---

виконання актуальних завдань [12 MOB 1.4.1-1]; ● визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 MOB 1.4.2-1]; ● виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 MOB 1.4.3-1]; ● визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, отриманої з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 MOB 1.5.1-1]; ● окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 MOB 1.5.2-1];		
---	--	--

● виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; ● раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]; ● передбачає емоційну реакцію слухача/групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.7.1-1]; ● демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]; ● вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1]; ● вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема		
---	--	--

медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; • коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; • розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; • визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; • інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою		
--	--	--

обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; ● визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 2.4.1-1]; ● окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; ● обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3];		
--	--	--

● застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 МОВ 2.6.1-1]; ● створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]; ● створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; ● добирає комунікативно доцільні засоби вираження мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]; ● розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]; ● обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 МОВ 3.3.1-2]; ● усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-		
---	--	--

стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]; ● спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; ● застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].		
---	--	--

Прикінцева частина

1. Методичні підходи до реалізації програми.

Реалізація програми курсу «Літературний текст і його інтерпретації» передбачає діяльнісний, діалогічний і особистісно орієнтований підходи, з акцентом на глибоке осмислення художнього тексту, розвиток читацької самостійності, критичного мислення та інтерпретаційних навичок. Зasadничою методичною рамкою курсу є стратегія «читання зблизька» (*close reading*), яка передбачає багаторазове уважне прочитання тексту, формулювання аналітичних запитань, дослідження мовних і стилістичних засобів, логіки образів, емоційної тональності, виявлення авторської позиції, аргументування інтерпретацій та рефлексію.

Використання «читання зблизька» сприяє тому, щоб учнівство не лише розуміло загальний зміст прочитаного, а й навчалось «бачити» текст – його структуру, стилістику, образи, підтексти. Такий підхід забезпечує перехід від буквального сприймання до осмисленої взаємодії з текстом і до глибокого читання як особистісної практики мислення, рефлексії, емпатії.

Реалізація програми передбачає послідовне формування в учнів літературознавчої компетенції – здатності читати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати художні тексти на основі розуміння їхньої структури, мови, жанрових особливостей і культурного контексту.

З цією метою рекомендовано:

- запроваджувати базову термінологію літературознавства (образ, мотив, конфлікт, символ, інтертекст, хронотоп, наратор тощо) не як механічне заучування, а як інструмент для глибшого аналізу текстів;
- залучати учнівство до порівняння різних інтерпретацій одного й того самого твору – академічних, читацьких, мистецьких, сценічних тощо;
- розвивати здатність до обґрунтованої читацької позиції – з опорою на текст, контекст й особистий досвід;
- застосовувати принцип множинності інтерпретацій як базовий метод осмислення літератури: стимулювати дискусії, діалог, альтернативні бачення;
- поєднувати текстовий аналіз з медіаінтерпретаціями (екранізації, театральні постановки, графічні версії), розкриваючи різні способи «бачення» тексту;
- розвивати рефлексивність у читанні – усвідомлення того, як інтерпретатор/-ка (учень / учениця) конструює сенс залежно від власного контексту й цінностей.

2. Особливості курсу, методи й технології навчання.

Особливістю курсу є орієнтація на множинність інтерпретацій як цінність і метод. Учні й учениці мають змогу опрацьовувати тексти у спільноті читачів/-ок, дискутувати, пропонувати гіпотези, перевіряти їх через текст, формулювати власні позиції, шукати підтвердження або заперечення в художньому матеріалі.

Курс передбачає також дослідницький компонент – учнівство навчається ставити питання до тексту, обирати власні траєкторії аналізу, використовувати різні інструменти осмислення.

Серед основних методів навчання:

- аналітичне і проблемне читання,
- дискусії,
- інтерпретативні семінари,
- творчі письмові практики,
- проєктні методи,
- рефлексивне письмо,
- робота в групах,
- сократівські бесіди,
- створення мультимодальних продуктів на основі прочитаного тексту (буктрейлери, постери, сторітелінг тощо).

3. Орієнтовні ресурси й матеріали.

Для ефективної реалізації курсу рекомендовано використовувати:

- друковані та цифрові версії художніх текстів (уривки або повні твори), відповідні до програми;
- інтерактивні платформи для створення мультимедійних продуктів (*Canva*, *Padlet*, *Genially* тощо);
- приклади інтерпретацій текстів (наукові, публіцистичні, мистецькі);
- рефлексивні шаблони для письма, таблиці, візуальні органайзери (наприклад, «З запитання до тексту», «теза – аргумент – приклад» тощо);
- мультимодальні матеріали – ілюстрації, фрагменти вистав, відеосе, буктрейлери, записи читань тощо.

У межах курсу можливе використання такого обладнання:

- мультимедійний проєктор або інтерактивна панель,
- доступ до інтернету,
- роздаткові друковані або електронні тексти,
- засоби для створення візуальних матеріалів (фліпчарти, маркери, дошки),
- мобільні пристрої / ноутбуки / планшети для групової роботи.

4. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць є формувальне, поточне, підсумкове (семестрове, річне) оцінювання.

Орієнтирами для оцінювання в курсі є очікувані результати навчання.

Формувальне оцінювання має на меті вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію учнів / учениць; відстежувати навчальний прогрес учнів / учениць; вчасно виявляти проблеми та вживати заходів для коригування індивідуальної освітньої траєкторії та методів навчання відповідно до індивідуальних та інших потреб учнів / учениць; формувати в учнів / учениць упевненість у власних силах, мотивацію на досягнення та зацікавленість у навчанні.

Підсумкове оцінювання має на меті встановити відповідність очікуваних і реальних результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями конкретного класу, із застосуванням різних способів і засобів: усного опитування (індивідуальне, групове тощо); письмових завдань (навчальні завдання, тести тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи); практичних завдань; навчальних проєктів; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо); завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо); самооцінювання, взаємооцінювання; комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання тощо. Для здійснення оцінювання вчитель / учителька може також використовувати такі інструменти, як картки, шкали, щоденник спостережень, портфоліо учнів / учениць тощо.

5. Використані джерела.

1. Державний стандарт профільної середньої освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851.
2. Про освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
3. Про повну загальну середню освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради України. 2020. № 31. Ст. 226.
4. Вільна Я. В., Хворостяний І. Г. Історія української літератури другої половини ХІХ століття: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — Київ: Київський університет, 2017. — 575 с.
5. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї): затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451.
6. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т. 2 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ: ВЦ «Академія», 2007. — 624 с. (Енциклопедія ерудита).
7. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / кол. авт.: Г. Бичко (осн. автор), Т. Вакуленко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, С. Раков, В. Горох та ін.; за ред. В. Терещенка, І. Клименко. — Київ: Український центр оцінювання якості освіти, 2023. — 395 с.
8. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р (із змінами, внесеними розпорядженням КМУ від 22.08.2018 № 592-р).
9. Терещенко В., Панченков А., Алгольм М., Лінник О. Мистецтво об'єктивного оцінювання в НУШ: навч. посіб. — Київ: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН»», 2024. — 352 с.
10. Типова освітня програма для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, що забезпечують здобуття профільної середньої освіти

за академічним спрямуванням: затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765.

11. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец.: філологія, журналістика, літературна творчість / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — 2-ге вид., випр. і доп. — Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. — 448 с.
12. Saccomano D. How close is close reading? *Texas Journal of Literacy Education*. 2014. Vol. 2, no. 2. P. 140–147.
13. Liljedahl P. *Building Thinking Classrooms in Mathematics, Grades K–12: 14 Teaching Practices for Enhancing Learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin, 2020.
14. Tharp R. G., et al. *Teaching Transformed: Achieving Excellence, Fairness, Inclusion, and Harmony*. New York: Westview Press, 2008.